

Kaupunginvaltuusto	§ 75	28.10.2019
Kaupunginhallitus	§ 273	02.12.2019
Kasvatus- ja opetuslautakunta	§ 17	25.02.2020
Kasvatus- ja opetuslautakunta	§ 36	09.06.2020

Valtuustoaloite / Karkkilasta UNICEFin Lapsiystävällinen kunta

178/00.01.05/2019

Kaupunginvaltuusto 28.10.2019 § 75

Valtuutettu Hannamari Auvinen teki seuraavan valtuustoaloitteen.

"Karkkila on ottanut uudessa kasvuohjelmassaan ja kaupunkistrategiassaan 2018-2022 tavoitteekseen olla kasvava ja kehittyvä kaupunki, joka panostaa kaupunkilaisten yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen sekä kestäväan kehitykseen ja elinvoimaan. Tärkeä osa Karkkilan kasvua ja elinvoimaa muodostuu kaupungin asukasmäärän myönteisestä kehityksestä, lapsiperheiden muuttamisesta alueelle ja kotoutumisesta paikkakunnalle sekä laadukkaista varhaiskasvatus-, perusopetus- ja jatko-opintomahdollisuuksista. Myös toimintaedellytysten tarjoaminen yrityksille, seuroille ja yhdistyksille tarjoavat mahdollisuuden käydä työssä Karkkilan alueella ja harrastaa monipuolisesti. Nämä ovat merkittävä osa Karkkilan vetovoima ja pitovoimatekijöitä.

Suomen syntyvyys on laskenut jo yhdeksättä vuotta peräkkäin, siten että vuonna 2018 lapsia syntyi 47 577, mikä on historiallisen alhainen syntyvyysluku. Viimeksi yhtä vähän lapsia on syntynyt suurten nälkävuosien aikaan vuonna 1868. Naisten kokonaishedelmällisyysluku oli viime vuonna 1.41, mutta ennuste tälle vuodelle on noin 1.32-1.34, kun väestön uusiutumiseen vaadittava luku on 2.1. Hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäminen edellyttää, että Suomella on riittävästi kansalaisia palvelemissa yhteiskunnan eri sektoreilla ja erilaisissa työtehtävissä, jotta ns. optimaalinen huoltosuhde voidaan ylläpitää myös jatkossa. Tämä edellyttää, että syntyvyys on saatava nousuun myös Karkkilassa.

Karkkilan Kristillisdemokraatit ehdottaa ratkaisuksi, että Karkkilan kaupunki hakeutuu UNICEFin lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan. UNICEFin lapsiystävällinen kunta -malli auttaa kuntia edistämään lapsen oikeuksien toteutumista kunnassa. Malli perustuu YK:n lasten oikeuksien sopimukseen ja UNICEFin Child Friendly City -malliin, jota on toteutettu vuodesta 1996.

Kunnat, jotka ovat mukana ohjelmassa, sitoutuvat pitkäjänteiseen kehittämistyöhön lasten edun mukaisesti. Kunta tekee ohjelman käynnistyessä tilannekartoituksen, jossa kunta arvioi, miten lapsiystävällisyys toteutuu kunnassa nykyisellään. Arvioinnin apuna on UNICEFin kehittämät lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvat materiaalit. Kun alkukartoitus on tehty, kunta valitsee, mitä osa-alueita se lähtee kehittämään ja millä tavoin. Kahden vuoden kehitystyön kuluttua kunta arvioi, miten se on onnistunut työssään ja antaa raportin UNICEFille. Tämän jälkeen kunta voi saada UNICEFin Lapsiystävällinen kunta

-tunnustuksen, joka on voimassa kaksi vuotta. UNICEF arvioi tunnustusta myönnettäessä kehittämisprosessia ja saavutettuja tuloksia. Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saamisen jälkeen kunta sitoutuu jatkamaan lapsiystävällisyyden kehittämistä kunnassa edelleen.

Lapsiystävällisessä kunnassa lasten oikeudet toteutuvat lasten ja nuorten arjessa. Kunta esimerkiksi edistää lasten oikeuksien toteutumista kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa. Kunnan lapsi- ja nuorisopolitiikkaa ohjaa YK:n lasten oikeuksien sopimus. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoprosesseihin. Lasten oikeudet myös riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyvät myös kunnan talousarviossa. Lapset ovat tasa-arvoisia kunnan asukkaita ja osallistuvat kunnan palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Lapsilla tulee olla toisiinsa nähden tasavertaiset mahdollisuudet osallistua. Lapsille ja aikuisille jaetaan tietoa lasten oikeuksista. Lapset ja nuoret rohkaistuvat toimimaan osana kansalaisyhteiskuntaa ja kokevat itsensä arvokkaiksi yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseniksi. Tällä hetkellä UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallissa on mukana 19 kuntaa Suomessa, joista tunnustuksen on saanut 13 kuntaa, joista Hämeenlinna on ollut ensimmäinen Lapsiystävällisen kuntamallin mukainen kunta Suomessa. Muita Karkkilan lähialueelta tunnustuksen saaneita kuntia ovat Forssa, Tammela, Lohja ja Kirkkonummi.

Jotta Karkkilan väestönkehitys saadaan myönteiseksi niin, että Karkkilaan muuttaisi uusia lapsiperheitä ja nykyiset lapsiperheet voisivat kokea olonsa tervetulleiksi sekä voisivat tuntee halua lapsiluvun kasvattamiseen, Karkkilan tulee hakeutua UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan. Karkkila voisi siten merkittävällä tavalla lisätä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja osallisuutta kaupungissa osana kaupunkistrategiaa sekä kasvun ja kestävä kehityksen Karkkilaa. Lapsiystävällinen kunta -tunnustukselle voisi olla myös myönteistä vaikutusta syntyvyyden kehittymiseen, kun kaupungin palvelut ovat lapsilähtöisesti suunniteltu ja toteutettu siten, että lapsien ja nuorten arvostus yhteiskunnan tasa-arvoisina ja tärkeinä jäseninä heijastuisi kaupungin imagosta. Karkkila – Asumisen, Sijoittumisen ja Lapsiperheiden viihtymisen Unelmapaikka."

Päätös: Kaupunginvaltuusto lähetti valtuustoaloitteen yksimielisesti kaupunginhallitukseen valmisteltavaksi.

Toimeenpano: Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus 02.12.2019 § 273

Esittelijä: kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

antaa valtuustoaloitteen kasvatus- ja opetuslautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti ehdotuksen mukaan yksimielisesti.

Täytäntöönpano: kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunta 25.02.2020 § 17

Esittelijä: sivistysjohtaja Arto Jormalainen

Valmistelija / lisätietojen antaja: sivistysjohtaja Arto Jormalainen puh.050 544 6489 tai sähköposti "etunimi.sukunimi@karkkila.fi"

Unicefin Lapsiystävällinen kunta on ajatuksena hieno ja sopii hyvin Karkkilan valtuuston hyväksymän kaupunkistrategian linjoihin. Karkkila on ottanut kasvuohjelmassaan ja kaupunkistrategiassaan 2018-2022 tavoitteekseen olla kasvava ja kehittyvä kaupunki, joka panostaa kaupunkilaisten yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen sekä kestäväan kehitykseen ja elinvoimaan. Asukasmäärän lisääminen on strategian keskeinen tavoite, jota viimeisten vuosien syntyvyys Karkkilassa ei tue. Syntyvyyden lasku on noudattanut valtakunnallista suuntaa.

Karkkilan kaupunki on hyväksynyt kaupunkistrategiassaan 11.12.2017 § 130 myös lapsivaikutusten arvioinnin päätösten teossa. Tämä osoittaa kaupungin tahtotilaa lapsimyönteiseen ajatteluun. Lisäksi Karkkilan kaupunginvaltuusto on päättänyt vastauksessaan valtuustoaloitteeseen 25.2.2019 § 9 vielä erikseen, että

1) Karkkilan kaupunginvaltuustossa otetaan käyttöön lapsivaikutusten arviointi päätöksenteossa sekä nimetään yksi valtuutettu lapsi- ja nuorisosiainvaltuutetuksi ja hänelle henkilökohtainen varajäsen, jotka omalta osaltaan tukevat lapsivaikutusten arviointia ja pitävät esillä lasten ja nuorten asioita esillä päätöksenteossa ja

2) Lapsia koskevia asioita tule tarkastella koordinoitusti kokonaisuutena niin, että heitä koskevassa päätöksenteossa ja toiminnoissa harkitaan ensisijaisesti lapsen etu ja lapsia koskevaa tietoa hyödynnetään monipuolisesti.

Kaupunginvaltuuston päätös jo sinällään edellyttää edistämään Unicefin määrittelemien lapsen oikeuksien toteutumista kaupungissa.

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta –ohjelma edellyttää kuntaa tekemään ohjelman käynnistyessä tilannekartoituksen, jossa kunta arvioi, miten lapsiystävällisyys toteutuu kunnassa nykyisellään. Alkukartoituksen jälkeen kunnan tulee valita kehittämisen kohteiksi valitsemiaan osa-alueita, joita arvioidaan säännöllisesti ja raportoidaan UNICEFille. Mikäli kunta on onnistunut työssään UNICEFin asettamien tavoitteiden suuntaisesti, kunta voi saada Unicefilta Lapsiystävällinen kunta –tunnustuksen. Aloitteen mukaan vain 13 kuntaa Suomesta on saanut ko. tunnustuksen, mikä vaatii

ensiksikin merkittävän resurssin alkukartoitus- ja selvitystyön tekemiseen ja mikäli tunnustus saadaan, kunnan tulee sitoutua jatkamaan lapsiystävällisyyden kehittämistä kunnassa edelleen.

Karkkilan kaupungin ja Vihdin kunnan yhteinen Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä on asettanut syksyllä 2019 tavoitteekseen aloittaa lapsivaikutusten arvioinnin työkalun laatimisen kevään 2020 aikana. Molempien kuntien organisaatioiden ohuuden ja avainhenkilöiden irtisanoutumisen vuoksi työtä ei ole ehditty edes aloittaa, mutta syksyn lautakuntatason päätösvalmistelussa on pyritty jo pyritty ottamaan huomioon tätäkin näkökulmaa.

Karkkilassa on tehty pitkäjänteisesti paljon lasten ja nuorten hyvinvoinnin eteen ja meneillään on useita lasten oikeuksia edistäviä hankkeita. Myös Karkkilan nuorisovaltuusto nimeää vuosittain edustajansa toimielimiin ja heitä on kuultu kokouksissa. Nuoret ovat parhaita oman elämäntilanteensa asiantuntijoita, niinpä heitä on kannustettu ja opastettu tekemään hyvinvointiaan parantavia aloitteita lautakunnille. Paikallislehdistön kautta on pyritty informoimaan meneillään olevista hankkeista, mutta valtakunnan median kynnyks on ylitetty vain harvoin.

Julkisuudessa ei ole juurikaan keskusteltu siitä, että kuntien lasten hyväksi tekemät hankkeet olisivat vaikuttaneet ihmisten päätökseen muuttaa kyseiseen kuntaan. Tunnustukset ovat imagollisesti merkittäviä, mutta muut seikat painavat enemmän muuttopäätöksiin. Karkkilan kaupungin sivistyksen ja hyvinvoinnin nykyresursseilla on haasteellista hallinnoida jo olemassa olevaan hankemäärää, saati lisätä uusia velvoitteita. Lapsiystävällinen kunta -ohjelman perusselvitykseen ja alkukartoitukseen tarvitaan ulkopuolista resurssia sekä jatkossa raportointiin osa-aikaista resurssia.

Taloudelliset vaikutukset
- n. puolen vuoden henkilötyöresurssi

Sivistysjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa:

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -ohjelma on hieno näkökulma lasten oikeuksien parantamiseen. Karkkilassa arvostetaan lapsia ja nuoria paljon - viime vuosien päätöksenteossa arvovalintoina ovat olleet kunnossa pidettävät päiväkodit sekä peruskorjatut koulut. Lisäksi Karkkilan kaupunki on kehittänyt pitkäjänteisesti lasten ja lapsiperheiden asioita ja harrastusmahdollisuuksia. Kaupunki on ollut myös aktiivinen hanketoimija lapsiperheiden olojen parantamisessa (mm. LAPE ja SIB-hankkeet, elämyspolku).

Lapsiystävällinen kunta -ohjelma ja siitä mahdollisesti saatava status ei välttämättä tuo lisäarvoa kaupungin jo olemassa olevaan runsaaseen lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottavaan toimintaan. Olemassa olevien

palvelujen ja hankkeiden aktiivisemmalla tiedottamisella voitaneen saavuttaa ulospäin samansuuruista vaikuttavuutta.

Lisäksi Lapsiystävällinen kunta -ohjelman perusselvitykseen ja alkukartoitukseen tarvittavan ulkopuolisen resurssin asemesta olisi sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalla löydettävissä akuutimpia ennaltaehkäisevään toimintaan kohdennettavaa tarvetta; ja

toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

- Käsittely:** Keskustelun kuluessa Kristo Halme ehdotti että valtuustoaloite palautetaan uudelleen kokonaisvaltaisempaan valmisteluun, ehdotusta kannatettiin yksimielisesti.
- Päätös:** Kasvatus- ja opetuslautakunta palauttaa valtuustoaloitteen uudelleen valmisteluun.
- Täytäntöönpano:** Kasvatus- ja opetuslautakunta
Kasvatus- ja opetuslautakunta 09.06.2020 § 36

Esittelijä: sivistysjohtaja Arto Jormalainen

Sivistysjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa:

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -ohjelma on hieno näkökulma lasten oikeuksien parantamiseen. Karkkilassa arvostetaan lapsia ja nuoria paljon - viime vuosien päätöksenteossa arvovalintoina ovat olleet kunnossa pidettävät päiväkodit sekä peruskorjatut koulut.

Karkkilan kaupunki on kehittänyt pitkäjänteisesti lasten ja lapsiperheiden asioita ja harrastusmahdollisuuksia. Syksyllä 2020 on alkamassa uusimuotoinen koulun jälkeisen iltapäiväajan harrastustoiminta, jossa ovat mukana vanhempainyhdistykset ja osa kaupungin muista yhdistyksistä ja seuroista. Plan-Suomi on myös mahdollinen toimija. Tämän lisäksi kaupungissa toimii perinteiset koulun jälkeiset kerhot, joita rahoittaan OKM:n avustuksella. Kaupunki on ollut myös aktiivinen hanketoimija lapsiperheiden olojen parantamisessa. Elämyspolku tarvitsee lisää vastuunkantajia, toiminta on ylittänyt odotukset. LAPE -hankkeen toimintoja ja tuloksia ei ole ehditty jalkauttaa yhteistyötahon henkilöstövaihdosten myötä. #uuttakoulua-hanke jatkuu syksyllä ja siinä ovat mukana kaikki Karkkilan peruskoulut. SIB II alkaa heinä-elokuussa ja kestää kokonaisuudessaan 10 v. Sen vaatima työaikaresurssi ei ole vielä kokonaisuudessaan selvä. Sivistystoimi on saanut myös hankeressurssia nuorten seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön ennalta ehkäisemiseen erityisesti somemaailmassa. Myös Ankkuritoiminnalla pyritään puuttamaan nuorten rikollisuuden alkamiseen ennen etsivän nuorisotyön alkamista 14-17 v ikäryhmissä.

Lapsiystävällinen kunta -ohjelma ja siitä mahdollisesti saatava status ei välttämättä tuo lisäarvoa kaupungin jo olemassa olevaan runsaaseen lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottavaan toimintaan. Olemassa olevien palvelujen ja hankkeiden aktiivisemmalla tiedottamisella voitaneen saavuttaa ulospäin samansuuruista vaikuttavuutta.

Lisäksi Lapsiystävällinen kunta -ohjelman perusselvitykseen ja alkukartoitukseen tarvittavan ulkopuolisen resurssin asemesta olisi sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalla löydettävissä akuuttia tarvetta mm. varhaiskasvatuksen lastensuojelukulujen ennaltaehkäisevään toimintaan erityisesti ennen kouluikää koskevissa ikäluokissa; ja

toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano: Kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto